

KAREDE SERİYYESİ

(سرية القردة)

Hız. Peygamber'in, Necid-Irak üzerinden Suriye'ye gitmeye çalışan bir Kureyş kervanına karşı çıkardığı seriyye (3/624).

Kureyşli müşrikler Bedir Gazvesi'nde uğradıkları yenilginin intikamını almak için savaş hazırlıkları yaptıkları sırada Medine'ye âni bir baskın düzenlediler (Zil-hicce 2 / Haziran 624). Hz. Peygamber, baskını yapan Ebû Süfyan ve askerlerini bir süre takip ettikten sonra Medine'ye döndü (bk. SEVİK GAZVESİ). Bu olaydan birkaç ay sonra da bir Kureyş kervanının Necid-Irak güzergâhından Suriye'ye doğru hareket ettiğini öğrendi.

Resûl-i Ekrem, Medine'ye hicret etmesinin ardından bölgede kontrol ve hâkimiyeti sağlamak amacıyla Mekke-Suriye sahil yolundaki kabilelerle antlaşmalar yapmış, düzenlediği gazve ve seriyyelerle Mekke müşriklerinin Suriye ve yöresine yaptığı ticarî seferleri büyük ölçüde engellemiş, Bedir zaferinden sonra Suriye yolunu Mekkeliler'e hemen hemen kapatmıştı. Büyük ölçüde Suriye civarına gönderdikleri ticarî kervanlarla geçimlerini sağlayan Kureyş müşrikleri, Kızıldeniz sahil yolunu kullanmaktan korktuklarından bu yol yerine Necid bölgesi ve Irak üzerinden Suriye'ye ulaşan yolu kullanmayı kararlaştırdılar. Çöllerle kaplı ve sahil yoluna göre ulaşımı çok daha zor olan bu yolu geçebilmek için bir kılavuz buldular. Birçok zengin tâcirin katıldığı kervan Safvân b. Ümeyye'nin başkanlığında yola çıktı. Kureyş eşrafından Ebû Süfyan, Hubevât b. Abdüluzza, Abdullah b. Ebû Rebîa ve Hz. Peygamber'in damadı Ebû'l-Âs da kervanda bulunuyordu. Kervan yükünün büyük kısmını külçe gümüş ve gümüş eşyalar oluşturuyordu. Bu hazırlıklar sırasında Mekke'de bulunan Eşca' kabilesi reislerinden Nuaym b. Mes'ûd, Medine'de misafir olduğu bir yahudinin evinde içki içtikten sonra Kureyş kervanı hakkında bildiklerini anlattı. Orada bulunan bir sahâbî duyduklarını Resûl-i Ekrem'e aktardı. Resûlullah kısa sürede 100 kişilik bir seriyye hazırladı. Seriyyenin başına kumandan tayin edilen Zeyd b. Hârise, cemâziyelâhir ayının ilk günlerinde Medine'den ayrılarak kervanın geçeceği Necid istikametine yöneldi. Rebeze ile Gamre arasında kalan Karede suyu civarında Ku-

reyş kervanını pusuya düşürdü. Saldırıya uğrayan Kureyşli tâcirler kervanı bırakarak kaçmak zorunda kaldılar. Kervan bütün mallarıyla birlikte Medine'ye götürüldü. Ganimetin 20.000 veya 25.000 dirhemi bulan beşte birlik kısmı beytül mâle ayrıldıktan sonra kalanı seriyyede bulunan sahâbîler arasında taksim edildi. Esir alınan kılavuz Furât b. Hayyân müslüman olduğunu söyleyince Hz. Peygamber tarafından serbest bırakıldı (Cemâziyelâhir 3 / Kasım 624).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn İshak, *es-Sire*, s. 296; Vâkıf, *el-Meğâzi*, I, 3, 197-198; İbn Hişâm, *es-Sire*, III, 50; İbn Sa'd, *eş-Tabakât*, II, 36; III, 45; Belâzürî, *Ensâb*, I, 374; Ya'kübî, *Târîh*, II, 70-71; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 492-493; Süheylî, *er-Ravzû'l-ünûf*, V, 395-396, 408-412; Yâkût, *Mu'cemû'l-büldân* (Cümdî), IV, 282, 366; Şâmî, *Sübûlû'l-hüdâ*, VI, 51-53; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), III, 29-31.

▲ AHMET ÖNKAL

KARESİ BEY

(ö. 728/1328'den önce)

Karesioğulları Beyliği'nin kurucusu.

Hayatına dair yeterli bilgi yoktur. Çağdaşı Bizanslı tarihçi Gregoras ondan "Calames'in oğlu Carases" diye bahseder. Osmanlı kaynaklarında ise II. Gıyâseddin Mesud'un (birinci saltanatı 1284-1296) nökeri olduğu belirtilir. Tokat'ta bulunan Karesi ailesinden Kutlu Melek ile oğlu Mustafa Çelebi'ye ait iki mezar taşı kitâbesinden Karesi Bey'in soyunun Dânişmendliler'e dayandığı anlaşılmaktadır. Babasının, Melik Dânişmend Gazi neslinden gelen Yağdı Bey'in oğlu Kalem Bey olduğu, babası ile birlikte Selçuklu Sultanı II. Mesud'un emirlerinden biri iken Balıkesir ve civarını fethettiği ve bağımsızlığını ilân etmek suretiyle kendi adıyla anılan bir beylik kurduğu söylenebilir. Ancak bu beyliği ne zaman kurduğu kesin olarak belli değildir. Bununla beraber Bizans İmparatoru II. Andronikos'un (1282-1328) saltanatının ilk yıllarından itibaren faaliyete geçtiği ve muhtemelen 1296-1297'de Erdek, Biga, Edremit, Bergama ve Çanakkale hariç Büyük Mysia sahasına hâkim olduğu anlaşılmaktadır.

Karesi Bey'in hâkimiyetindeki topraklar Bulgar baskısıyla Rumeli'den, Moğol baskısıyla Anadolu'dan kopup gelen göç dalgalarına son durak olabilecek elverişli bir mekân konumundaydı. Nüfusu artan beylik giderek güçlendi. Bizans İmpara-

torluğu'nun Alan ve Katalanlar ile ittifak kurmak suretiyle Batı Anadolu beyliklerine yönelik iki seferinden sonra (1302-1308) Karesi Bey topraklarını Küçük Mysia ve Saruhan Beyliği sınırlarına kadar genişletti. Trakya'da uzun süre Bizanslılar'a karşı mücadele veren Ece Halil liderliğindeki Sarı Saltuk Türkmenleri'ni destekledi (1311) ve bu mücadeleden geriye kalan Türkmenler'i ülkesine kabul etti.

Oğlu Demirhan Bey ile Bizans İmparatoru III. Andronikos arasında 1328 yılında bir anlaşmanın yapılmış olması Karesi Bey'in bu tarihten önce vefat ettiğini düşündürmektedir. Bazı araştırmacılar, Osmanlı kaynaklarından yola çıkarak bu tarihi 1334 veya 1336 olarak göstermişlerdir. Osmanlı tarihlerinde bir Karesi beyinin ölümünden bahsedilmekte ve adı Aclan Bey şeklinde verilmektedir. Cahen'e göre Aclan Karesi Bey'in unvanıdır. Osmanlı tarihlerinde ise Aclan Bey Karesioğlu şeklinde yer almaktadır. Karesi Bey'in kesin olarak bilinen Yahşi (Aclan) adında bir oğlu vardır. Karesioğulları diye adları geçen Demirhan ve Dursun beylerin onun çocukları olduğu şüphelidir. Balıkesir Mustafa Fakih mahallesinde Paşa Camii yakınında yer alan türbesi 1920 yılında yeniden yapılmıştır. İçinde Karesi Bey ile beş oğluna ait olduğu kabul edilen mezarlar mevcuttur. Karesi Bey'in sandukası küfî yazı ile süsüdür.

Karesi Bey'in türbesi ve sandukası - Balıkesir

